

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України
«Про особливості реформування підприємств оборонно-промислового
комплексу державної форми власності»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Кабінет Міністрів України своїм розпорядженням від 27.05.2015 №662 схвалив Стратегію підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки (далі – Стратегія), розділом IV якої визначена стратегія реструктуризації деяких суб'єктів господарювання, відповідно до якої державні унітарні підприємства, які виконують переважно комерційні функції, повинні бути перетворені у державні акціонерні товариства, що сприятиме впровадженню культури акціонерного управління, у тому числі розмежуванню державних функцій з управління об'єктами державної власності і регуляторних функцій, впровадженню потужного корпоративного управління та удосконаленню порядку підзвітності керівництва.

Після перетворення державних унітарних комерційних підприємств у державні акціонерні товариства подальше підвищення ефективності суб'єктів господарювання передбачається досягнути шляхом впровадження засад корпоративного управління згідно зі Стратегією.

Проведення структурної перебудови та забезпечення розвитку інституційної спроможності ОПК, зокрема, шляхом проведення корпоратизації та запровадження моделі корпоративного управління підприємствами передбачено також Стратегією розвитку оборонно-промислового комплексу України на період до 2028 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.06.2018 №442-р.

Відповідно до Основних засад впровадження політики власності щодо суб'єктів господарювання державного сектору економіки, затверджених 10.10.2018 Кабінетом Міністрів України, суб'єкти господарювання мають здійснювати свою комерційну діяльність у відповідності до загальних положень діяльності недержавних суб'єктів господарювання, на конкурентних умовах та за комерційними принципами. Держава вживає заходів щодо перетворення державних унітарних підприємств в акціонерні товариства, 100% акцій яких належить державі. Особливо важливі для економіки України підприємства мають бути перетворені з державних унітарних підприємств в акціонерні товариства, 100% акцій яких належить державі.

Підпунктом «б» пункту 1 Указу Президента України від 08.11.2019 №837/2019 «Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави» Кабінету Міністрів України доручено вжити заходів стосовно запровадження та забезпечення відповідності стандартам корпоративного управління, затвердженим Організацією економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР), на найбільших десяти державних підприємствах.

На засіданні Кабінету Міністрів України 18 грудня 2019 року був підтриманий розроблений Мінекономіки план заходів щодо приведення системи управління у найбільших особливо важливих для економіки суб'єктах господарювання, у тому числі у Концерні, у відповідність із стандартами корпоративного управління ОЕСР. Також суб'єктам управління об'єктами державної власності, у тому числі Концерну, доручено забезпечити впровадження стандартів корпоративного управління ОЕСР, розроблення та затвердження політики власності щодо інших особливо важливих для економіки суб'єктів господарювання.

Крім того, Указом Президента України від 27.02.2020 №59/2020 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 лютого 2020 року «Про основні показники державного оборонного замовлення на 2020 рік та 2021, 2022 роки» Кабінету Міністрів України доручено подати законопроекти щодо особливостей перетворення державних унітарних комерційних підприємств ОПК в акціонерні товариства та їх приватизації; фінансового оздоровлення та підтримки підприємств ОПК.

На реалізацію вищезазначених документів з метою запровадження корпоративної моделі управління об'єктами державної власності в ОПК Концерном розроблено проект Закону України «Про особливості реформування підприємств оборонно-промислового комплексу державної форми власності» (далі – проект акта), який має на меті врегулювати процедурні питання реформування Концерну та його учасників, а також вирішити проблемні питання, які виникнуть в процесі такого реформування.

2. Ціль та завдання законопроекту

Проект акта розроблено з метою визначення особливостей правового, економічного та організаційного регулювання перетворення Державного концерну «Укроборонпром» (далі – Концерн, ДК «Укроборонпром») в акціонерне товариство, державних унітарних підприємств, у тому числі казенних підприємств, що входять до складу Концерну – в господарські товариства, управління і розпорядження їх майном, а також запровадження корпоративної моделі управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі (далі – ОПК).

3. Загальна характеристика і основні положення законопроекту

Проектом акта врегульовано проведення реформування Концерну та його учасників у три етапи.

Перший етап реформування передбачає підготовку учасників Концерну до реорганізації.

Норми законопроекту, якими врегульовано цей етап, направлені на забезпечення здійснення заходів з розпорядження майном в контурі Концерну, які дозволять створити відповідну структуру та матеріально-технічну базу державних підприємств, необхідні для подальшої успішної корпоратизації.

На цьому етапі норми законопроекту, зокрема, передбачають:

- передачу між учасниками за спрощеною процедурою майна (основних засобів, майна, створеного в результаті виконання державного оборонного замовлення (далі – ДОЗ), товарів, продукції, виробничих запасів, об'єктів права інтелектуальної власності тощо), а також контрактів за ДОЗ, програм підвищення обороноздатності і безпеки держави, інших договорів, обслуговування пов'язаних кредитів, порук, гарантій (контргарантій) та отримання інших фінансових послуг;

- вивільнення обтяженого майна учасників Концерну та господарських товариств, управління корпоративними правами держави щодо яких передано Концерну, (у т.ч. у процедурі банкрутства) для можливості його переміщення до учасників Концерну, які будуть реорганізовані у господарські товариства на другому етапі. З метою захисту прав кредиторів проєктом акта передбачається процедура заміни обтяженого майна іншим рівноцінним майном;

- по завершенні – передача єдиних майнових комплексів учасників Концерну та пакетів акцій господарських товариств, управління корпоративними правами держави щодо яких передано Концерну, які не задіяні у виконанні ДОЗ та виробничій діяльності, Фонду державного майна України.

На даному етапі ДК «Укроборонпром» залишається уповноваженим суб'єктом господарювання з управління об'єктами державної власності в ОПК (до моменту перетворення на акціонерне товариство), з урахуванням таких змін до Закону України «Про особливості управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі», що передбачаються проєктом акту:

- 1) деталізація повноважень Концерну щодо управління корпоративними правами держави (правами учасника) стосовно пакетів акцій (часток), що належать державі у статутних капіталах господарських товариств, повноваження щодо управління корпоративними правами держави щодо яких передані Концерну, господарських товариств, пакети акцій яких належать або перебувають в управлінні Концерну, господарських товариств, створених за участю Концерну;

- 2) Наглядова рада Концерну складається з 7 членів, 2 з яких призначаються Президентом України, 2 – Кабінетом Міністрів України, а 3 є незалежними; строк повноважень Наглядової ради становить 3 роки;

- 3) члени Наглядової ради Концерну працюватимуть на умовах цивільно-правових договорів. Розмір винагороди членів Наглядової ради визначатиметься на основі чистого річного доходу учасників Концерну за даними річної зведеної (консолідованої) звітності;

- 4) до компетенції Наглядової ради належатиме затвердження стратегії сталого розвитку, напрямів діяльності Концерну та його учасників згідно із затвердженою політикою власності, здійснення контролю за реалізацією заходів з упровадження систем корпоративного управління на

учасниках Концерну, обрання, призначення та припинення повноважень, відсторонення генерального директора Концерну;

5) учасники Концерну мають право за попереднім погодженням з Концерном бути засновниками/учасниками господарських товариств;

6) Концерн наділяється правом делегувати своєму учаснику окремі функції з управління майном в ОПК з метою посилення координації підприємств, що будуть реорганізовані.

Другий етап реформування передбачає утворення господарських товариств двома альтернативними шляхами:

- перетворення учасника Концерну на господарське товариство в організаційно-правовій формі акціонерного товариства або товариства з обмеженою відповідальністю;

- приєднання учасників Концерну до іншого учасника та одночасне перетворення такого учасника на господарське товариство за спеціальною процедурою.

Проектом акта передбачені такі особливості правового статусу та діяльності господарського товариства:

- за господарським товариством зберігаються договори, у яких підприємство є стороною; документи, необхідні для провадження діяльності (державна таємниця, ліцензії, сертифікати, інші документи дозвільного характеру у межах строку їх дії); статус суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності та повноваження на здійснення експорту, імпорту товарів військового призначення та товарів, які містять державну таємницю; пільги та інші види державної підтримки підприємства;

- статутний капітал господарського товариства, утвореного на цьому етапі, формується у т.ч. за рахунок права господарського відання на закріплені за підприємством об'єкти права державної власності, які не підлягають приватизації (за умови заборони відчуження цього майна);

- до моменту перетворення Концерну на акціонерне товариство управління господарським товариством здійснюватиметься Концерном;

- за пропозицією Концерну на підставі рішення Кабінету Міністрів України пакети акцій господарських товариств можуть вноситися до статутного капіталу іншого господарського товариства, яке здійснюватиме функції акціонера та управлятиме корпоративними підприємствами;

- управління господарським товариством здійснюється загальними зборами як вищим органом товариства, наглядовою радою та виконавчим органом товариства. Компетенція органів товариства, порядок утворення, обрання, відкликання їх членів та прийняття ними рішень, компетенція визначається статутом товариства;

- господарське товариство спрямовуватиме частину чистого прибутку на виплату дивідендів Концерну, а після перетворення Концерну – акціонерному товариству, яке утвориться в результаті перетворення Концерну. У разі внесення пакета акцій господарського товариства до

статутного капіталу іншого господарського товариства дивіденди сплачуватимуться господарському товариству, до статутного капіталу якого внесено пакет акцій господарського товариства.

Третій етап реформування передбачає перетворення Концерну в акціонерне товариство, яке включатиме наступні дії:

- прийняття Кабінетом Міністрів України рішення про реорганізацію Концерну шляхом його перетворення в акціонерне товариство та затвердження його статуту;
- на підставі рішення Кабінету Міністрів України – внесення до статутного капіталу акціонерного товариства пакетів акцій (часток) господарських товариств, утворених на другому етапі, а також господарських товариств, повноваження щодо управління корпоративними правами держави передані Концерну, господарських товариств, створених за участю Концерну;
- за погодженням з Кабінетом Міністрів України на підставі рішення акціонерного товариства пакети акцій господарських товариств, утворених на другому етапі можуть бути внесені до статутного капіталу іншого господарського товариства, утвореного в результаті перетворення учасника Концерну, яке здійснюватиме функції акціонера та управлятиме корпоративними підприємствами.

Проектом акта передбачаються такі особливості правового статусу та діяльності акціонерного товариства:

- засновником та єдиним акціонером акціонерного товариства, утворене в результаті перетворення Концерну, є держава в особі Кабінету Міністрів України;
- акціонерне товариство є власником акцій (часток у статутному капіталі) господарських товариств, внесених до статутного капіталу акціонерного товариства, крім тих, які внесені до статутного капіталу іншого господарського товариства, утвореного в результаті перетворення учасника Концерну;
- органами управління акціонерного товариства є його Наглядова рада та ГД. Наглядова рада Концерну складається з 7 членів, 4 з яких – представники держави, а 3 є незалежними. Строк повноважень Наглядової ради – 3 роки. Компетенція Наглядової ради, порядок її утворення, обрання і припинення повноважень її членів та прийняття ними рішень, порядок призначення та повноваження генерального директора акціонерного товариства визначається статутом акціонерного товариства;
- акціонерне товариство спрямовує 30% чистого прибутку на виплату дивідендів до Державного бюджету України на підставі рішення Наглядової ради акціонерного товариства в порядку та строки, встановлені законодавством.

З метою забезпечення фінансування процесу реформування проектом акта передбачається звільнення Концерну та утвореного на його базі акціонерного товариства строком на 3 роки від сплати частини чистого

прибутку (дивідендів) до Державного бюджету України з прибутку, який виник в результаті сплати Концерну його учасниками або господарськими товариствами внесків (дивідендів), за умови використання Концерном (акціонерним товариством) цих коштів для поповнення статутних капіталів його учасників з метою забезпечення їх фінансового оздоровлення, погашення їх заборгованостей, розвитку і модернізації виробництва, фінансування науково-технічних розробок, забезпечення їх інноваційної діяльності або забезпечення умов для проведення заходів з їх перетворення на господарські товариства, або спрямування цих коштів до фондів інвестиційного, інноваційного розвитку.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Господарський кодекс України, Земельний кодекс України, Кодекс України з процедур банкрутства, Закон України "Про особливості управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі", Закон України "Про управління об'єктами державної власності", Закон України "Про захист економічної конкуренції", Закон України "Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні", Закон України "Про акціонерні товариства", Закон України "Про виконавче провадження".

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Прийняття цього Закону не потребуватиме додаткових видатків із Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту

Реалізація акта не впливає на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Проект акта підлягає погодженню з Міністерством юстиції України, Міністерством фінансів України, Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Фондом державного майна України.

У проєкті акта відсутні положення, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, створюють підстави для дискримінації, стосуються інших ризиків та обмежень, які можуть виникнути під час реалізації акта.

Проект акта не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудої сфери, прав осіб з інвалідністю, сфери наукової та науково-технічної діяльності. Проект акта не виносився на громадське обговорення.

Народні депутати України

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Копитін Ігор Володимирович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000DADF2E00D07D8200
Дійсний до: 16.03.2022 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 330д9/1-2020/101470 від 09.07.2020

136674